

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XLVIII. Cusentina prætensi juris pascendi. De eadem materia disc. præcedentis, An scilicet, & quandò Episcopus, vel alter Prælatas pro defensione bonorum Ecclesiæ, quamvis extrà suum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

CVSENTINA
PRÆTENSIS JURIS PASCENDI.

PRO
MENZA ARCHIEPISCOPALI
CUM
COMMUNITATE,

Ac aliquibus particularibus
Terrænovæ.

Casus disputatus in Sacra Congregatione
Immunitatis.

De eadem materia disc. præcedentis, An scilicet & quando Episcopus, vel alter Prælatus pro defensione bonorum Ecclesiæ, quem vis extrâ suum territorium seu diocesium existentiū, procedere valeat ad censuras contra non subditos in possessione dictorum bonorum Ecclesiam turbantes.

SUMMARIVM.

- 1 **F**acti series.
- 2 An Episcopus sit Judex in causa sua mensæ.
- 3 An Communitates habeant iuris assistentiam in iure pascendi, vel potius id competat Baronibus remissive.
- 4 Declaratur quando hec assistentia procedat, & de materia servitutis iuris pascendi.
- 5 Expenduntur sententia & probationes dicti iuris pascendi.
- 6 Episcopus potest procedere ad censuras contra turbantes in possessione.
- 7 Etiam si turbantes haberent aliquas probabiles prætesiones.
- 8 Quod id non possit fieri cum non subditis.
- 9 Contrarium verius, & de rationibus.
- 10 Expenditur textus in c. dilecto de sentent. excomm. in 6. quod loquatur de turbatione in bonis propriis Prælati.
- 11 Verbum, suum, denotat dominium & proprietatem.
- 12 Prælatus neque in possessorio præjudicare potest Ecclesiæ quæ obtinet reintegrationem, vel etiam manutentionem non obstante facta Prælati.
- 13 De differentia quando turbatio est in bonis propriis Prælati, & quando est in bonis Ecclesiæ, ut procedatur contra non subditum, & de prorogatione jurisdictionis ob offensam iudicis majestatem.
- 14 De differentia temporis antiqui & moderni in hac materia.
- 15 Delegatus non bene procedit non insertis literis delegationis, quod declaratur.
- 16 Quando male excommunicatus, adhuc non debeat audiri, atque pro excommunicato haberi.
- 17 Male carceratus bene retinetur.
- 18 Sententia nulla sed injusta unico contextu infirmatur, sed confirmatur ex integro.
Card. de Luca de jurisdic. & foro compet.

UXTA seriem, de qua in hac eadem causa sub tit. de feudis disc. 34. Cum Ecclesia Metropolitana Cusentina ex antiqua concessione Principum Normandorum, confirmata deinde per Reges pariter Normandos, possideret in alodium Oppidum S. Lucidi, Rex autem Alphonsus II. illud cuperet sub ejus pleno dominio, quia non expedit Regis desiderio se opponere, quoties præsertim Ecclesiæ indemnitate consultum remanet, Idcirco de anno 1494. cum beneplacito Apostolico in forma sine evidentem, illud permutatum fuit cum tribus tenentis, vulgò in regione cursus nuncupatis, sitis in diocesi Rossanensi, quæ prius de dominio Principis Bisiniani, tunc possidebantur per Regem ex causa publicationis bonorum dicti Principis imputati de crimine læsæ majestatis; Cum autem cives & incolæ Oppidi Terrænovæ, in cujus territorio sita est una ex dictis tenentis nuncupata Sajetta, prætenderent in ea habere jus pascendi cum eorum animalibus, Archiepiscopi pro tempore, quia per Regem dictæ tenentæ concessæ fuerant franchæ & liberæ ab omni onere & servitute, curarunt se tueri in hujusmodi libertatis ac pleni domini possessione, cum majus earumdem tenentiarum emolumentum consistat in venditione pascuorum hyemalium, quorum valor ferè in totum pendet à jure privato, seu prohibenti, ne alii animalia immittere possent; Cumq; modernus Archiepiscopus suspicaretur, præfatos cives & incolas, ipsa Communitate assistente, velle de facto dictam eorum antiquam prætesionem suscitare, atque in ea se confovere, curavit obtinere ab Alexandro VII. facultatem per litteras Apostolicas in forma Brevis, procedendi ad censuras aliæque necessaria & oportuna etiam contra non subditos, Ecclesiam seu mensam Archiepiscopalem in hujusmodi tenentis, aliisque bonis perturbantes, Quare sequuto de facto suspicionis casu, quia dicti Oppidani animalia immiserunt, conductores ac affidatos perturbando, Hinc propterea Archiepiscopus seu ejus Vicarius, ipsos declaravit incurfos in censuras per sacros Canones & Apostolicas Constitutiones inflictas contra occupatores & perturbatores bonorum Ecclesiæ: Censurati autem duas diversas vias eodem tempore tenuerunt, Unam recitatus ad Regia Tribunalia, sub prætextu cujusdam litis pendentiæ in eis, sive quod hujusmodi tenentæ prætenderentur feudales, Alteram verò appellationis ad A. C. Adversus quam secundam viam recurrente Archiepiscopo ad Sacram Congregationem Immunitatis pro reassumptione causæ, assumptaque proinde disputatione, an dictæ censura per ipsam Sacram Congregationem, & cum ejus auctoritate sustineri deberent.

Ex parte Censuratorum & Communitatis eis adherentis, pro earum infirmatione tria opponerentur, Primò quod cum hujusmodi tenentæ essent feudales, cognitio istius controversiæ spectaret ad Regem ejusque Tribunalia juxta dispositionem textus in cap. 2. extramissa & cap. sequen. de foro competenti, unde propterea licitus fuerat recursus; Secundò deducebant nullitatem ex eo jurisdictionis defectu, quod Archiepiscopus non poterat esse Judex in causa propriæ mensæ ut toto titulo in rubro & nigro Codicis, ne quis in sua causa, &c. Fundamentum constituendo in iis, quæ punctualiter consimili casu de recenti firmaverat Rota in Cotronen. censurarum 4. Maii & 16. Novëbris 1667. coram Carpinea, ut habetur disc. præc. Et

tertio demum ex altero defectu jurisdictionis, de quo pariter in eadem *Cotronen.* quod scilicet bona essent extra diocesim, ac etiam personæ essent non subditæ, & de aliena diocesi, ideoque nullum jus dictus Archiepiscopus habebat procedendi ad hujusmodi censuras.

Primum objectum, quamvis primo aspectu allquam faceret impressionem, attamen Me pro Archiepiscopo scribente, de facili superatum fuit, quoniam revera qualitas feudalis non adest, neque agebatur de controversia feudi, quo solum casu dictorum canonum dispositio procedit ex iis, quæ super hac eadem causa habentur in propria sede *sub titulo de feudis dicto disc. 34.* Alterum verò super defectu jurisdictionis ex eo quod ageretur de bonis mensæ, omnino neglectum fuit, dum nulla concurrebat recusatio, undè unanimi consensu reputatum disputatione indignum ex eisdem rationibus & fundamentis, quæ super hoc puncto habentur in *dicta Cotronen. disc. precedenti,* quæ pariter deducebam in ista causa, sed modicum, ac ferè nullum desuper pati oportuit laborem, cum per omnes haberetur pro casu indubitato.

Quare tota disputatio fuit super tertio motivo, in quo magna habita fuit difficultas, adeò ut pluries proposita causa, nulla capta fuerit resolutio, ex quibusdam tamen prudentialibus motivis potius dilata, cum aliàs Sacra Congregatio, saltè pro majori parte inclinaret pro nullitate ex dicto defectu jurisdictionis, Sed Me & aliis pro hac parte scribentibus in ultima disputatione convincenter probantibus, & inculcantibus, quod posita pacificè Ecclesiæ possessione, ejusque perturbatione de facto, revera dictum objectum non subsisteret atque e converso cum per alteram partem mordicis insisteretur in negatione hujusmodi circumstantiæ, quod scilicet ageretur de usurpatione seu perturbatione de facto, Idcirco prudenter in dicta ultima disputatione ad hoc restricta fuit difficultas, ut scilicet hujusmodi pacificæ possessionis justificationes darentur, atque in hoc statu causa reperitur, Undè cum ex parte agentium pro mensa Archiepiscopali præsupponatur, talem esse certam veritatem, quodque iidem Oppidani, ipsaque Communitas quandòq; dicta pascua & tenutas conduxerint more forensium & pro eodem consueto pretio, Hinc proindè mihi videbatur, reflectendo etiam ad solam veritatem, ista facti circumstantia retenta, pro hac parte dictarumque censurarum subsistentia probabilius respondendum videri.

Duæ igitur fuerunt hujusmodi disputationum inspectiones, Una facti super dicto jure pascendi, quod per præfatos Oppidanos prætenditur, Et altera juris, an scilicet posita dicta usurpatione seu perturbatione de facto, potuerit Archiepiscopus contra non diocesanos & non subditos, ac pro bonis extrà ejus diocesim existentibus, ad dictas censuras devenire.

Quatenus pertinet ad primum, scribentes pro Communitate, ejusque Oppidanis, tria constituiebant fundamenta pro hujus præfati juris pascendi ejusque possessionis justificatione ad dictum effectum excludendi turbationem de facto, Primum in assistentia juris, quam dicebant Communitates & cives habere in pascuis bonorum existentium in earum territorio, ex iis quæ in hac materia juris pascendi habentur pluries deducta *sub titulo de servitutibus, præsertim in Spole-tana discursu 41. & in aliis sequentibus* quod primo aspectu magnam fecit impressionem.

Verùm id continebat æquivocum clarum, in sequentibus disputationibus rectè agnitum, ideoque de hoc motivo nulla ratio habita fuit; Dicebam enim id re-

ctè procedere in pascuis, forestarum, montium, aliorumque bonorum campestrium, communi seu publico pascuorum usui destinatarum seu deservientium in ea parte, in qua excedit civium & incolatum usum, Tunc etenim intrat quæstio, an illa in dubio præsumantur Baronis seu Domini loci, vel Communitatis, & quisnam eorum habeat juris assistentiam, plerisque ut supra tenentibus partes Communitatis, aliis verò tenentibus partes Domini, ex iis quæ pro utraque sententia habentur insinuata in *Comaclen. vallium sub tit. de feudis disc. 2.* ac etiam in *Amerina disc. 36. & in aliis sub dicto tit. de servitutibus ad hanc materiam juris pascendi.* Secus autem quoad tenutas & prædia privatorum, quoniam juris regula est, pluribus litteralibus juribus comprobata, quod herba, quæ in meo nascitur, mea est, neque alicui invito, & non soluto pretio depasci potest, nisi juris pascendi servitus ex titulo explicito, vel ex implicito resultante à præscriptione competat, ut plene firmatur in *Narnien. juris pascendi coram Verospio dec. 300. & 347. par. 9. rec.* ubi quod juxta magis communem opinionem, quam Rota & Curia sequitur, cum agatur de præscriptione habente causam discontinuam, requiritur tempus immemorabile, ac habetur pluries actum in sua materia *sub tit. de servitutibus ad materiam pascuorum, præsertim in Nepesina collectæ, & in Portuen. juris pascendi.* Solumque, reflectendo ad veritatem, considerabam, quod quando de aliqua recenti, & actuali possessione constaret, tunc ad excludendam usurpationem seu probationem, super qua erat punctus quæstionis, intraret quædam juris assistentia, non pro Communitate juxta dictas auctoritates viveram quæstionem ut supra percutientes, sed pro ipsis civibus & incolis in ordine ad illam consuetudinem, quæ juri seu usui naturali quodammodo innixa, illis tribuit facultatem depascendi in tenentis & fundis apertis, quæ sepium vel murorum reiectum non habeant, quoties fegetibus vel culturæ præjudicium seu impedimentum non resultet, quodam jure civico, & naturali, atq; jure consuetudinis potius quam præscriptionis, ut pluries advenitur in *dicto tit. de servitutibus in allegatis causis & aliis ad hanc materiam pascuorum.*

Secundò, ad præfati præfati juris pascendi probationem adducebantur duæ antiquæ sententiæ, una de anno 1518, altera de anno 1542, in quibus, præsertim secunda id præsuppositivè enunciatur, atque in hac specie probationis magnum constituebatur fundamentum, Sed reverè, inspecta etiam veritate, nullius momenti erat, quoties non concurreret recens & actualis possessio, quo casu hujusmodi sententiæ rectè deservirent, ac operativæ remanerent pro dicta possessionis adminiculo, eodem modo quo supra de consuetudine dictum est, De reliquo enim illæ ad nihil in proposito deserviebant, Nedùm quia iudicis laici contra Ecclesiam non citatam nec auditam, undè duplex jurisdictionis ac citationis substantialis nullitas concurrebat, Sed etiam quia id enunciativè seu præsuppositivè asserbatur, undè intrant vulgaria recepta axiomata, quod verba præsuppositiva non inducunt dispositionem, neque enunciativæ aliquam constituent probationis speciem, ubi de enunciativè principaliter disputatur; Alia etiam manifesta dictæ secundæ sententiæ nullitate concurrente, cum lata esset per quemdam iudicem ad supplicationem dicti Principis Bisiniani in gratiam restituti, delegatum à Rege pro eo reintegrando adversus spoliatores ad bona de facto occupata, sub expressâ restrictiva ad spolia sequuta ab annis 30. citrà, & dummodò non ageretur de alienationibus Regio assensu vallis, quo-

rum utrumque deficiebat, cum Ecclesia possideret has tenuras ab annis 50. circiter, & ex titulo habito ab eodem Rege immediatè ut supra.

Tertium fundamentum constituebatur in quibusdam testibus parte non citata, atque, ut vulgò dicitur, ad perpetuam rei memoriã seù actuali possessione, cum contraria longissima possessione Ecclesiæ juris prohibendi, ubi etiam dicti testes essent formiter examinati, nil in proposito concludebant, ut potè deponentes de fama & antiquis traditionibus super hoc jure pascendi, Ideoque hæc omnia, ut dicebam, deservire poterant ad probandum, quod ista non esset præteritio nova sed antiqua.

Posita verò pacifica possessione Ecclesiæ de tempore controversiæ de plano intrabat turbatio, cujus ratione Episcopus vel Prælati procedere potest ad censuras per quamdam speciem defensionis juxta magistralem doctrinam *Innoc. in cap. Venerabilis de consensibus num. 5. circa finem*, quam communiter sequuntur cæteri, de quibus in *Cotronen. disc. preced.* Ideoque prudenter ac meritò causa restricta fuit ad hunc punctum ultimi status seù actualis possessionis, Non enim ex eo quod aliquis, etiam probabilis, beneque fundatam præteritionem habeat ad bona per alium possessa, sequitur quod ei licentia tribuenda sit, de facto ac propria auctoritate se intrudere, ac pacificum possessorem perturbare, nam debet ser. ser. coram possessoris judice competente ejus jura experiri, aliàs semper erit spoliū & illicita turbatio.

Ideoque ubi turbatores essent subditi & diæcesani, præsupposita hac facti circumstantia, nulla videbatur esse difficultas super dictarum censurarum validitate, Unde totus punctus restringebatur ad defectum jurisdictionis, quia cum non subditi & pro bonis extrà territorium; Dubitanti autem fomentum præbebat originalis auctoritas *Innocentii in cap. dilecto de servitut. excomm. in 6. n. 2. ubi profert hæc verba, dummodo tamen spiritualis gladius non exerceatur, nec pro sua nec pro aliena injuria, nisi contra homines sua jurisdictionis, naturalis tamen deferatur pro se & aliis bene potest exerceri etiam in homines, cujuscumque jurisdictionis, & cum eo, simpliciter, ac non examinato articulo pertransiunt Ioannes Andr. Ancharan. & Geminian. ibidem ac alii relati per Cavalcan. dec. 82. par. 1. num. 39. Ricciulli. de jure personarum lib. 4. cap. 61. n. 35. & per Rotam in dicta Cotroneu. censurarum 4. Martii & 16. Novembris 1667. coram Carpinca.*

Cum eodem tamen sensu veritatis, cum quo *disc. precedentis* loquebar in dicta alia confirmati quæstione *Cotronen.* Mihi videbatur hujusmodi nullitatem, verè non habere substantiam ex duplici fundamento, Primò quia posita dicta usurpatione seù turbatione defacto, opus non est ut Episcopus adhibeat spirituales gladium censurarum auctoritate sua, ut erat de temporibus, in quibus scripserunt *Innoc. Gemin. Ancharan.* & cæteri, dum hodie per Sac. Conc. Trid. ac Bullam Cœnæ, aliasque Apostolicas Constitutiones, censuræ inflictæ sunt ipso jure, undè Episcopus seù alter Prælati eas non profert auctoritate sua, sed solum publicat, & denunciat incursum censurarum jam à lege inflictarum, quod etiam cum exemptis & non subditis rectè fieri potest, etiam si expressum privilegium habeant, ne ab Episcopo vel altero Prælati excommunicari possint, ut habetur *dicto disc. precedentis.* & ex professo particulariter agitur in *Messanen. hoc eod. tit. disc. 29.* ideòque cessabat applicatio quæstionis percutientis censuras latas ab homine auctoritate sua, quasi quod ad hunc

Card. de Luca de jurisdic. & foro compet.

effectum jurisdictionis cum censurandis requiratur.

Et secundò, quia, cum isto casu agatur de censuris, in forma extrajudiciali magis quàm judiciali & de facto, tanquam per speciem defensionis, juxta deducta *dicto disc. preced.* Idcirco omninò probabilis, beneque fundata videtur doctrina *Ricciulli*, qui refert ita decisum per Sac. Congregationem de anno 1619. *dicto cap. 61. ex num. 36. ad 45.* ubi satis bona deducit fundamenta, illud præsertim, ut *dicto disc. precedentis*, nimium convincens, quod ubi major est offensio- nis facilitas, ibi magis prompta esse debent arma defensionis, & ideo cum sine dubio, facilius exteri, & non subditi audeant ad hujusmodi turbationes & intrusiones procedere, quia minus timent eum quem non agnoscunt in Superiorem, Hinc de consequenti resultat, dictum gladium spirituales ita magis exercibilem esse debere, nam aliàs esset de plano exponere Episcopos atque Prælatos hujusmodi usurpationibus, ac turbationibus de facto, ut latius in *precedenti.*

Ponderabam præterea occasione hujus disputationis, quod nullibi expressè in jure statuta reperitur hæc distinctio, an facultas, quæ Episcopo vel Prælati conceditur adhibendi istum gladium spirituales pro defensione adversus turbationes & violentias, restricta sit ad solos subditos nec nè, Desumitur enim dicta facultas ex *text. in dicto cap. dilecto de sentent. excomm. in 6. ubi de Decano*, & sic Prælati inferiori se tuente adversus quemdam Bajulivum, qui injuriosè cum bonis suis mundanis spoliare præsumptar, cujus textus dispositione retenta *Innocentius* in ejus commentariis adhibet distinctionem ut supra registratam. Sed neque textus, neque *Innocentius* explicant, an illa bona essent Ecclesiæ, vel essent propria ipsius Decani, Atque probabilis verba textus in illis verbis, *cum bonis suis mundanis spoliare, &c.* denotare videtur, agi potius de bonis propriis & privatis, Tum ex illo verbo, *suis*, quod dominium & proprietatem denotat ad *text. in l. scribu Quintus 36. ff. de auro. & argento legatis cum concord. per Surd. dec. 142. numer. 6. & 9. Barbof. dict. 397. num. 1. Greg. dec. 115. num. 6. Rota dec. 326. num. 32. & 33. par. 11. rec.* Quod convenire non potest in bonis Ecclesiæ, quorum nec dominium nec proprietatem Prælati vel Rector habet, sed solum administrationem, adeò neque in possessoriò Ecclesiæ præjudicare valeat, Undè propterea receptam ac frequentem conclusionem habemus, quod ipso Prælati alienante, vel aliàs bona in alium transerente, non bene servatà formà, præscripta per *extravag. ambrosia de reb. Eccles. non alien.* Prælati succellor, quinimò & ipsemet alienans nomine Ecclesiæ, nedum possessoriū remedium reintegrandæ, sed etiam illud retinendæ intentate potest, ut *dec. 11. 215. & 518. apud Postium de manut. dec. 94. & 191 p. 7. rec. cum concord. collect. per Postium eod. tract. obser. 57. & passim*, Ergò impropria esset loquutio textus, dicendo de bonis, *suis*, si illa essent Ecclesiæ.

Tum etiam, quia adjicit illud verbum, *mundanis*, quod potissimè adjectum dicto altero verbo, *suis*, ad oculum id demonstrare videtur, quoniam bona Ecclesiæ dicuntur Ecclesiastica, non autem mundana, ut potè patrimonium Christi & pauperum, Unde propterea nostri dicere solent, quod bona Ecclesiæ elargita, ita effici dicuntur *Sancta Sanctorum*, ut habetur in *Lucana jurisdictionis seu Imperii sub tit. de feudis disc. 60.* Quamvis enim quandoque Canones agendo etiam de bonis Ecclesiæ adhibere soleant hunc terminum, vocando ea temporalia seù mundana, attamè id sequi-

tur, ubi ratio recti sermonis ita exigit, ad ea contradi-
stinguenda à spiritualibus, quod hujus textus disposi-
tioni non congruit.

Idemque ad evidentiam comprobari videtur ex
eisdem verbis *Innocentii* supra registratis, ibi, *nec pro
sua nec pro aliena injuria*, & sic pro offensa vel turba-
tione personali & propria, non autem ratione Eccle-
siaz vel Prælatuz.

Magna verò differentia videtur inter unum casum
& alterum, Ubi enim offensa vel turbatio est in perso-
na vel bonis propriis, tunc ille subditus, ita etiam prop-
rium Superiorem spernere videtur, etque non ser-
vare illam reverentiam, quam generaliter etiam in re-
bus propriis vel indifferentibus subditus Superio-
ri, seu diocesanus proprio Episcopo debet, ac pro-
pterea eundem gladium spiritualem exercere conce-
ditur; Sed ubi fit à non subdito, tunc cessat hæc ratio,
quoties offensa vel turbatio est privata, secus autem
ubi est publica ratione Ecclesiaz & Prælatuz, quoni-
am tunc intrat illa jurisdictionis prorogatio, quæ re-
sultat ob offensas aures seu turbam jurisdictionem,
undè non subditi, seu aliàs quantumvis exempti, sicut
subditi, ita ut excepto casu incapacitatis magistratum
secularium cum clericis (quod neque seculares ita
pacificum relinquunt,) non detur exemptio quan-
tumvis ampla & privilegiata, quæ isto casu suffragetur,
ad notata per *Canonistas* in cap. 1. de off. de legat., &
civilitas in l. addictos Cod. de Sacrosanct. Eccles. cum
concord. per *Farin.* q. 114. num. 67. cum sequen. & conf.
134. lib. 2. ac haberet in dicta *Messanen. disc.* 29. ac et-
iam in *Anglonen. disc.* 36. Potissimè quia neque textus
prædictus distinguit, an ille Bajulivus esset subditus
Decani necnè.

Ideoque pro meo iudicio hæc difficultas non vide-
batur adeò magna, qualem in dicta *Corronen.* & in ista
sum expertus, quoties agitur de violenta turbatio-
ne vel usurpatione bonorum ipsius Ecclesiaz, quoni-
am prorsus incongruum videtur, ut Episcopus, qui
jam habet in manibus istud gladium spirituale, ita
cogendus esset, dum laeditur, retinere gladium prop-
rium in vagina, ac que patiendo injuriam, quam alias
ita in continenti propulsare posset, alterius opem im-
plorare, ut ille cum suo gladio eum tueatur, dum idem
est utriusque gladii effectus; Ac etiam quia in sensu
antiquorum Canonistarum istæ non dicuntur censu-
ræ judiciales & in ratione jurisdictionali, sed extraju-
diciales, & in ratione defensionis de facto; Clarius
verò stante superius insinuata circumstantia per anti-
quos Canonistas non ponderata, quod scilicet hodie
ob hujusmodi causam opus non est devenire ad censu-
ras hominis, dum habemus censuras legis, quodque
Episcopus, vel alter Prælati non excommunicat jure
& auctoritate sua, ut tunc supponunt *Innoc.* & cæte-
ri faciendam esse, sed solum denunciat, & publicat
censuras jam à lege illatas.

Demum in hac facti specie ponderabam, omnem
difficultatem cessare ex dictis literis Apostolicis præ-
ventivè ad hujusmodi dubium evitandum obrentis,
per quas expressè conceditur facultas procedendi ad
censuras, etiam contra non diocesanos & non subdi-
tos; Et quamvis istud motivum non haberet plausum,
ex eo quod delegatus, ubi non agitur de actu gesto in
faciem delegantis, ipso que præsentè, ut validè proce-
dat, insinuare tenetur citato suam facultatem, inse-
tendo in ipsa prima citatione tenorem delegationis,
ad communiter notata in cap. cum in iure de off. dele-
gati, Nihilominus mihi videbatur hanc non esse diffi-
cultatem considerabilem; Procedit enim quando ille
delegatus respectu partium, cum quibus delegatam

jurisdictionem exercere debet, nullam penitus haberet
jurisdictionem, idque esset omnino certum & clarum,
ita ut rationabiliter citatus, eum tanquam quoad se
merè privatum spernere valeat; Secus autem isto ca-
su, in quo ex præmissis, tam ob auctoritates Docto-
rum, quam fortius ex vivis & solidis rationibus, pro-
babiliter dici potest hanc facultatem etiam cum non
diocesanis exercibilem esse, vel saltem quod id sit pro-
babiliter dubium, ut dictæ literæ Apostolicæ non
dicerentur continere puram & simplicem delegatio-
nem ei, qui nullam aliàs jurisdictionem haberet, sed
potius quamdam juris dubii declarationem, dicta-
rumque difficultatum remotionem, quodque propte-
rea non versaremur in casu præcise, in quo dictam
cautelam insertionis delegationis adhibere oporteat.

Observabam demum, quod ubi etiam censuræ
prolatæ per Archiepiscopum dictos defectus pati pos-
sent, Adhuc tamen, retento dicto facti prælati posito,
à quo totum pendebat, ultimè scilicet status possessi-
onis Ecclesiaz, undè resultabat usurpatio seu turbatio
de facto, quod adhuc eadem censuræ substinere de-
berent, sive dicti turbatores declarari censurati à le-
ge potius quam ab homine ut supra, dum non age-
batur de censuris pro delicto facti transeuntis, sed pro
illo facti permanentis, quia turbatores continuabant
in turbatione, ac usurpatione mediante immisione
animalium de facto, ideoque quotidianus erat novus
incurtus censurarum; Dando in hoc practicum ex-
emplum, Si enim iudex laicus carceraret clericum, vel
aliquem extraheret ab Ecclesia, pro quo actu ab Ep-
iscopo non diocetano, vel à diocetano cum proces-
su omnino inordinato excommunicaretur, iure de
stricta juris censura ille processus esset invalidus, Si ta-
men dictus iudex recurrendo ad Sac. Congregationem,
vel alterum Superiorem, non respiceret, sed
continuaret in retentione carcerati, utique exaudiendus
non esset, sed habendus pro censurato, ob notori-
um incursum censurarum illatarum à jure ob perseverantiam
in delicto.

Ad quod probandum deducebam ea, quæ habemus
de malè carcerato, quod bene detinetur si constet
incontinenti de delicto, pro quo si non esset carceratus,
deberet carcerari de novo ex deductis per 17
Farin. quest. 27. numer. 151. & sequen. ubi num. 152. re-
statuatur de praxi; Et de sententia nulliter lata per judi-
cem à quo, quod si constat in continenti de iustitia,
illa confirmatur ex integro juxta decisionem *Putei* 72.
lib. 3. *Seraph. decis.* 857 in fine, & 878. per totum *Greg.*
dec. 131. numer. 1. & *Sepius*; Et de immisso in possessio-
nem cum processu nullo, quod constituto de ejus bono
jure, ad evitandum inanem circuitum, quoties non
obstat positivum delictum a tentatorum, vel spoliis vi-
olenti, datur retentio ex deductis per *Seraph. dicta de-
cis.* 878. *Surd. decis.* 46. cum similibus, quoniam iste ac-
tus perseverantiz in delicto cessare facit omnes regu-
las, nam aliàs esset delinquentem notorie censura-
tum ita confovere; Ideoque concludendo, unica diffi-
cultas restringebatur ad factum dictæ possessionis, ex
qua resultabat usurpatio seu turbatio ut supra,
qua posita omnino insubsistentem crede-
bam dictam præsentem nul-
litate.
